

РЕЦЕНЗИЯ

За научната продукция и преподавателската дейност на д-р Жана Христова Пенчева-Маркова представена за участие в конкурс за доцент по професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата (Културна антропология), обявен в Държавен вестник бр. 57/04.07.2023 г.

от проф. д-р Борис Филипов Манов
(ЮЗУ „Неофит Рилски”, катедра „Философски и политически науки”)

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ВПРАС на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и съгласно Заповед №1316/30.08.2023 г. на Ректора на ЮЗУ. Рецензията е възложена с решение на членовете на научното жури за провеждане на процедурата - Протокол №1/11.09.2023 г. .

Декларирам, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т.5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата, както и че нямам частен интерес, който би могъл да влияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито по тази процедура.

I. Обща оценка на материалите по конкурса

За участие в обявения конкурс е подал заявление един кандидат – д-р Жана Христова Пенчева-Маркова. Представените документи и материали отговарят на процедурните правила при провеждане на конкурси за заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и са основание за настоящата рецензия.

II. Кратки биографични данни и научно развитие на кандидата.

Кандидатката е завършила специалност история във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ през 1984 година с образователна степен „Магистър“. През 2004 година завършва допълнителна квалификация „Библиография“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. От 2012 до 2014 година е докторант в Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. През 2014 година защитава докторска дисертация на тема: „Православни храмове от Централна Стара планина през епохата на Възраждането“. Работи първоначално като преподавател по история в гр. Севлиево и гр. Троян, по-късно като библиограф в Университетската библиотека на ЮЗУ „Неофит Рилски“, където от 2016 година е директор.

От 2014 година д-р Жана Пенчева е хоноруван преподавател в катедра „История“ на Правно-исторически факултет и катедра „География, екология и опазване на околната среда“ на Природо-математически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 2016 година е хоноруван преподавател в катедра „Културология“ на Факултета по изкуствата, а от 2021 година и в катедра „Изобразително изкуство“ на същия факултет. В качеството и на хоноруван асистент чете лекции и води семинарни упражнения по дисциплините: „Култура на Ренесанса“, „Култура на модерността – I и II ч.“,

„Българска културна история – традиции и съвременност“, и др. Организатор и научен ръководител е на студентски теренни научно-практически семинари и е участник в експедиции и теренни проучвания на територията на България, както и на съвременната територия на Северна Гърция, Р Северна Македония и Р Албания.

Взела участие с научни доклади в 26 международни и национални научни форуми и в няколко университетски, национални и международни европейски проекти. Сред тях специално следва да се посочат международния европейски проект „Integrating Bulgaria-Greece cross-border significance historical and archaeological assets into one sustainable thematic tourist destination” (Borderless Culture) INTERREG GREECE-BULGARIA 2017-2021 г., реализиран съвместно с Министерството на културата на Р Гърция и Националния проект на Министерството на науката и образованието на Р България „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“ 2019-2022 г., реализиран съвместно със СУ „Св. Климен Охридски“, Българска академия на науките, ПУ „Паисий Хилендарски“, Технически университет - София.

Член е на Съюза на учените в България от 2013 година.

III. Обща характеристика и оценка на трудовете на участника в конкурса.

Научните трудове, предложени от единствения кандидат д-р Жана Христова Пенчева-Маркова отразяват тематичното направление на конкурса: Културна антропология, поради което те могат да бъдат приети за рецензиране.

Трудовете са: хабилитационен труд – „Между греха и наказанието. Дидактични теми от българската християнска монументална живопис“, София, Св. Георги Победоносец, 2020, 204 с., ISBN 978-619-7283-20-4; две монографии – „Сътворението в образи“, Благоевград, УИ Неофит Рилски, 2021, 330 с., ISBN 978-954-00-0284-2 и „Български православни храмове през Възраждането“, Велико Търново, Фабер, 2015, 352 с., ISBN 978-619-000371-7; две глави от колективна научна монография „Християнски храмове от Югозападна България“, Благоевград, УИ Неофит Рилски, 2021 г., 330 с., ISBN 978-954-00-0283-5; една глава от учебник и 27 научни статии, които могат да се подразделят по тематичен признак на три групи: статии посветени на християнската религия и култура в българските земи през Възраждането; статии изследващи визуалната култура на българите от православните възрожденски храмове и статии посветени на българската народна митология.

Важно е да се подчертае, че кандидатката е представила „Отчет антиплагиат“ относно трудовете, с които участва в конкурса, както и това, че не е постъпила официална информация за плагиатство или оспорваща авторството на д-р Жана Пенчева на посочените научни публикации.

3.1. Смятам, че най-съществена и приносна от гледна точка на конкурса е **представената като хабилитационен труд монография „Между греха и наказанието. Дидактични теми от българската християнска монументална живопис“**, поради което в рецензията си ще акцентирам основно върху нея.

Монографията е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и албумна част. По своя характер изследването има интердисциплинарен характер като

ведеща е културно-антропологическата му насоченост, поради което в своята рецензия ще съсредоточи вниманието си върху нея. В увода авторката определя като основна цел на изследването разкриването на моралната характеристика на българите на базата на традиционните им религиозни възгледи и е формулирала основните задачи на изследването. Сред тях ще изведе тези, насочени към решаването на научни проблеми на културната антропология: „да се проследят какви глобални за българската нация процеси оказват своето влияние при предпочитанията на едни или други дидактически теми...., да се проследи пренасянето на езическата и християнската традиция от Средновековието към Новото време, като се акцентира върху фолклоризирането на визуалното изкуство..., да се разгледа влиянието на европейската култура при европеизацията на българите през XIX век на базата на конкретните дидактични теми“ и др.. Определени са географските и хронологичните граници, като в географски план акцентът е поставен на Югозападна България, а в хронологичен – епохата на Възраждането. Предложен е подробен историографски преглед на научните изследвания по темата на хабилитационния труд, както и на писмените исторически извори.

В първа глава „Православни храмове от Югозападна България“ е изследвано строителството на православни храмове в Югозападна България и стенописите в тях свързани с дидактическата тематика. За пръв път в българската наука се предлага обобщаващ текст за строителството на възрожденски християнски храмове от Пиринска Македония. Проследена е устойчивостта на традицията при изобразяването на изследваните живописни сцени, идваща от Българското средновековие, като едновременно с това са изведени и иновационните процеси, свързани с епохата на Възраждането.

Във втора глава „Греховният живот в българската християнска монументална живопис“ авторката е извела възрожденските промени в иконографията на дидактическите сцени, които тя свързва с развитието на икономиката през Възраждането и с промяната на социалното положение на отделната личност.

В трета глава на хабилитационния труд проблемът отново е поставен в генеалогичен и културно-исторически контекст - на наследството от християнската догматика от Средновековието и промените, които настъпват в тези живописни сцени през Възраждането, при отчитането на влиянието на западноевропейската култура върху възрожденската култура в българските земи и на Балканите.

В Заключението са обобщени направените основни изводи, в резултат на научните анализи по посока процесите на засилена фолклоризация на монументалната християнска живопис, проявяваща се най-вече в дидактическите сцени. Това от своя страна ги прави и своеобразен извор за културната антропология от епохата на Българското възраждане.

Като обобщение може да се каже, че въпреки че изследването е посветено на само един регион от българските земи – Югозападния, то е поставено в широк сравнителен план с християнската православна култура на България, на Балканите, като едновременно са привлечени паралели и от Западноевропейската ренесансова култура.

3.2

След разгледаната монография, накратко ще спра вниманието си на следните произведения, с които участва в конкурса д-р Жана Пенчева:

3.2.1

От представените монографии, без да подценявам значимостта на другите, ще се спра накратко на монографията „Български православни храмове през Възраждането“, главно поради това, че тя е представена в раздела „Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд“.

Книгата е структурирана в увод, три глави, заключение, библиография и приложения. През призмата на културологичния аспект могат да се изведат следните акценти в нея: първо, открити са и са въведени в научен оборот редица неизвестни и малко известни на науката дарителски надписи и архивни единици, намиращи се в енорийски храмове от изследвания регион, в Българския исторически архив (БИА) при Националната библиотека „Кирил и Методий“, както и в териториалните държавни архиви; второ, изучени са неизвестни форми на дарителство за православните храмове, като например, закупуване от миряните на тронове в храма, закупуване на места за строителство на храмове и даряването им на църквата и пр.; трето - установено е мястото на новите ритуали, с които били почитани благодетелните членове на църквата.

Монографията притежава богата научна библиография, отразяваща съвременното състояние на научните изследвания по проблематиката, както и приложение от 52 образи на неизвестни и малко известни възрожденски паметници на културата – църковна архитектура, монументална живопис, иконопис и дарителски надписи, архивни документи, открити и въведени в научен оборот от д-р Пенчева.

3.2.2

Освен монографиите д-р Пенчева, както вече посочих, е представила 27 научни статии, като сред тях, според мен, трябва да се изведат на преден план двете, публикувани в списания реферирани и индексирани в **Skopus**: Пенчева, Жана. Изтокът и „Страшният съд“ в българското православно изкуство // Езиков свят, 2020, № 1, с. 125-131. ISSN -1312-0484; Пенчева, Жана. Кометите в представите на възрожденските българи // *Balkanistic forum*, 2017, № 2, с. 274-288. ISSN - 1310-3970. В първата статия е разкрито богатото, широко като културни влияния и многопластово културно наследство, което носи изследваната от авторката сцена на „Страшния съд“ от българската монументална възрожденска живопис в Югозападна България. И в другата статия, темата за представите за кометите е разгледана в широк сравнителен културно-исторически план. Тук акцентът е поставен върху друг процес от развитието на духовния живот на българите от Възраждането, а именно, постепенната замяна на религиозно-митологичното мислене с рационални научни знания – процес илюстриращ преходния характер на епохата, както специално отбелязва авторката.

3.3

Ще завърша прегледа на научната продукция и изследователската дейност на д-р Жана Пенчева с посочването на някои факти свързани с нейната преподавателска работа. Според мен, това че конкурсът е за получаване на академична длъжност, извежда на преден план именно тази страна в дейността на кандидатката.

Д-р Пенчева е съавтор в един учебник за студенти (Сборник с документи) за историята и културата на Българското възраждане. Тя е разработила 9 учебни програми, включващи лекционни курсове и семинарни упражнения и два курса със семинарни упражнения за специалности от ОКС Бакалавър във Факултета по изкуствата, Правно-исторически факултет и Природо-математически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

В преподавателската дейност принос са организирани и проведени 9 пътуващи студентски и докторантски научно-практически семинари и теренни проучвания у нас и в Р Гърция, чрез които студентите се запознават с най-значимите оригинали от художественото културното наследство на България и Балканите.

IV. Идентифициране и оценка на научните приноси

4.1. Д-р Жана Пенчева е представила Справка и Декларация, от които е видно, че научните трудове, цитиранията и другите доказателства по отделните наукометрични показатели за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ и допълнителните изисквания на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с които участва в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, **изпълняват** тези изисквания и **не са използвани** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, за придобиване на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ по същото професионално направление, както и за заемане на академична длъжност по друго професионално направление.

4.2. Смятам, че във формулираните от кандидатката **научни приноси** коректно е обоснована новостта и приложимостта на постигнатите научните резултати, поради което **са основателни**. Сред тях, като имам предвид профила на конкурса, бих открил приноси 5, 6, 7, 11 и 12, които пряко подчертават социолого-културологичната значимост на постигнатите от д-р Ж. Пенчева резултати. Ще посоча специално обаче, че в разглеждания план могат да се изведат още приносни моменти в нейните публикации като най-съществен, по мое мнение, е очертаването на процесите на културна дифузия между наследена традиция от византийското и средновековното българско църковно изкуство и влиянието на западноевропейската култура и изобразително изкуство след края на XVIII в. в изследваните от авторката дидактични сцени от българската монументална възрожденска живопис.

Към оценката на приносите ще добавя още два момента:

Първи, това, че „новостта“ на научната продукция на д-р Пенчева е намерила потвърждение в културологичната литература. Както показва приложената справка нейни трудове са познати за научната общност и са цитирани многократно (над 30 цитирания) от различни автори както в неререферирани списания и монографии с научно

рецензиране, така, и това е особено важно, в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (2 цитирания).

Втори, и особено важен от пропедевтична гледна точка, е този, че и хабилитационният труд на д-р Жана Пенчева, и останалите могографични изследвания притежават богата библиография, и което според мен заслужава специална положителна оценка, е наличието в тях на албумни части, съдържащи сцени от българската християнска живопис, сред които множество са художествени композиции, неизвестни на науката и се въвеждат за пръв път в научен оборот от авторката на монографиите.

V. Критични бележки и препоръки

Казаното до тук в рецензията, показва, че положителното ми отношение към представените материали и дейността на д-р Жана Пенчева доминира в общата ми оценка към тях, но както е известно, няма изследване или дейност, които да не повдигат критични съображения. Без да влизам в подробности бих препоръчал на кандидатката в бъдеще да насочи усилията си към по-значимо открояване на социологическите аспекти в нейните културно-антропологични научни изследвания и в преподавателската ѝ дейност.

VI. Лични впечатления

Впечатленията ми за д-р Пенчева са свързани главно във връзка с работата ѝ като библиограф и директор на Университетската библиотека при ЮЗУ „Неофит Рилски“, в която тя ми е оказвала многократно акуратна и своевременна помощ, както и с това, че е консултирала научната библиография на многобройни курсови и дипломни работи, докторски дисертации и научни изследвания на мои студенти и докторанти.

VII. Заключение.

Очертаните макар и в най-общ план резултати в предложените от кандидатката научни трудове и на нейната преподавателска и изследователска работа ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури да гласува единодушно **ЗА присъждането на академичната длъжност „Доцент“** в професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата (Културна антропология) на д-р Жана Христова Пенчева-Маркова.

VIII. Декларация. Долуподписаният проф. д-р Борис Манов декларирам, че изпълнявам минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

25.09.2023 г.
Гр. Благоевград

Подпис:
Проф. д-р Борис Манов

REVIEW

Regarding the Scientific Production and the Teaching Activity of Dr. Zhana Hristova Pencheva-Markova, Participant in a Contest for awarding the Academic Position “Associate Professor” in Professional Field 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Sciences (Cultural Anthropology), announced in the Official Journal no. 57/04.07.2023

By Prof. Dr. Boris Filipov Manov
(SWU “Neofit Rilski”, Department of Philosophy and Political Science)

The review has been drafted in accordance with the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA), the Rules for the Implementation of the DASRBA, and Order of the Rector of the SouthWest University “Neofit Rilski” № 1316 from 30.08.2023. The review was assigned by a Decision of the members of the scientific jury for conducting the procedure.

I declare that I am not a person related to the candidate participating in the Competition for awarding the Academic Position “Associate Professor” within the meaning of § 1 (5) of the Supplementary Provisions of the DASRBA and that I have no private interest which could affect the impartial and objective performance of my work as a member of the jury in this competition.

I. General assessment of the competition materials

One candidate submitted an application for participation in the announced competition - Dr. Zhana Hristova Pencheva-Markova. The submitted documents and materials comply with the procedural rules for holding competitions for filling academic positions at the SouthWest University “Neofit Rilski” of Applied Sciences and are the basis for the present review.

II. Brief biographical data and scientific development of the candidate

The candidate graduated with a degree in history from VTU “St. St. Cyril and Methodius” in 1984 with a Master's degree. In 2004, she completed the additional qualification “Bibliography” at VTU “St. St. Cyril and Methodius”. From 2012 to 2014, she was a doctoral student at the Faculty of Law and History of the SouthWest University “Neofit

Rilski". In 2014, he defended his doctoral dissertation on the topic: "Orthodox churches from the Central Stara Planina during the Renaissance".

She initially worked as a history teacher in the cities of Sevlievo and Troyan, later as a bibliographer in the University Library of the SWU, where she has been the director since 2016. Since 2014, Dr. Zhana Pencheva has been a part-time lecturer in the Department of History of the Faculty of Law and History and the Department of Geography, Ecology and Environmental Protection of the Faculty of Science and Mathematics. Since 2016, he has been a part-time lecturer in the "Cultural Studies" department of the Faculty of Arts, and since 2021 in the "Fine Art" department of the same faculty. As a part-time assistant, he gives lectures and conducts seminars on the following subjects: "Culture of the Renaissance", "Culture of Modernity", "Bulgarian Cultural History - Traditions and Modernity", etc..

She has been a member of the Union of Scientists in Bulgaria since 2013.

III. General characteristics and evaluation of the works of the participant in the competition.

The scientific works proposed by the only candidate, Dr. Zhana Hristova Pencheva-Markova, reflect the thematic direction of the competition: Cultural Anthropology, which is why they can be accepted for review. The works are: habilitation work – "Between sin and punishment. Didactic topics from the Bulgarian Christian monumental painting", Sofia, St. Georgi Pobedonosets, 2020, 204 p., ISBN 978-619-7283-20-4; two monographs – "Creation in Images", Blagoevgrad, UI Neofit Rilski, 2021, 330 p., ISBN 978-954-00-0284-2 and "Bulgarian Orthodox Churches during the Renaissance", Veliko Tarnovo, Faber, 2015, 352 p., ISBN 978-619-000371-7; two chapters of a collective scientific monograph "Christian Churches of Southwestern Bulgaria", Blagoevgrad, UI Neofit Rilski, 2021, 330 p., ISBN 978-954-00-0283-5; one chapter of a textbook and 27 scientific articles, which can be subdivided by topic into three groups: articles devoted to the Christian religion and culture in the Bulgarian lands during the Renaissance; articles exploring the visual culture of Bulgarians from Orthodox revival churches and articles devoted to Bulgarian folk mythology.

It is important to emphasize that the candidate submitted an "Anti-Plagiarism Report" regarding the works with which she participated in the competition, as well as the fact that no official information was received about plagiarism or disputing the authorship of Dr. Zhana Pencheva of the mentioned scientific publications.

3.1. I believe that the most significant and contributing from the point of view of the competition is the monograph "Between sin and punishment" presented as a habilitation

thesis. Didactic themes from the Bulgarian Christian monumental painting”, which is why I will focus mainly on it in my review.

The monograph is structured in an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography and an album part. By its nature, the research has an interdisciplinary character, with its leading cultural-anthropological orientation, which is why I will focus on it in my review. In the introduction, the author defines as the main goal of the study the disclosure of the moral characteristics of the Bulgarians based on their traditional religious views and has formulated the main tasks of the study. Among them, I will highlight those aimed at solving scientific problems of cultural anthropology: “to trace what global processes for the Bulgarian nation exert their influence on the preferences of one or other didactic topics..., to trace the transfer of the pagan and Christian tradition from The Middle Ages to the New Age, with emphasis on the folklorization of visual art..., to consider the influence of European culture in the Europeanization of Bulgarians in the 19th century on the basis of the specific didactic topics”, etc.. Geographical and chronological boundaries are defined.

As a summary, it can be said that although the study is dedicated to only one region of the Bulgarian lands - the South-West, it is placed in a broad comparative plan with the Christian Orthodox culture of Bulgaria, in the Balkans, while at the same time parallels are also drawn from the Western European Renaissance culture .

3.2 After the reviewed monograph, I will briefly focus on the following works with which Dr. Zhana Pencheva participated in the competition:

3.2.1 Of the presented monographs, without underestimating the importance of the others, I will briefly focus on the monograph “Bulgarian Orthodox Churches during the Renaissance”, mainly because it is presented in the “Published book based on a defended dissertation” section. The book is structured in an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography and appendices. Through the prism of the cultural aspect, the following highlights can be brought out in it: first, a number of unknown and little-known to science donation inscriptions and archival units located in parish churches of the studied region were discovered and brought into scientific circulation; secondly, unknown forms of donation to Orthodox churches were studied, such as, for example, the purchase by the laity of thrones in the temple, the purchase of sites for the construction of temples and their donation to the church, etc.; third - the place of the new rituals was established, with which the benevolent members of the church were honored.

3.2.2 In addition to the monographs, Dr. Pencheva, as I have already indicated, has presented 27 scientific articles, among which, in my opinion, the two published in journals

referenced and indexed in Skopus should be highlighted: Pencheva, Zhana. The East and the “Last Judgment” in Bulgarian Orthodox art // *Ezиков sviat*, 2020, No. 1, pp. 125-131. ISSN - 1312-0484; Pencheva, Zhana. The comets in the ideas of the renaissance Bulgarians // *Balkanistic forum*, 2017, No. 2, pp. 274-288. ISSN - 1310-3970. In the first article, the rich, broad cultural influences and multi-layered cultural heritage brought by the author's researched scene of the “Doomsday” from the Bulgarian monumental Renaissance painting in Southwestern Bulgaria is revealed. And in the other article, the subject of the ideas about comets is examined in a broad comparative cultural-historical plan. Here the emphasis is placed on another process of the development of the spiritual life of Bulgarians since the Renaissance, namely, the gradual replacement of religious-mythological thinking with rational scientific knowledge - a process illustrating the transitory nature of the era, as the author specifically notes.

3.3 I will conclude the review of Dr. Zhana Pencheva's scientific output and research activity by pointing out some facts related to her teaching work. In my opinion, the fact that the competition is for obtaining an academic position brings to the fore this side of the candidate's activity. Dr. Pencheva is the co-author of a textbook for students (Collection of documents) on the history and culture of the Bulgarian Revival. She has developed 9 curricula, including lecture courses and seminar exercises and two courses with seminar exercises for Bachelor's majors in the Faculty of Arts, Faculty of Law and History and Faculty of Science and Mathematics.

IV. Identification and evaluation of scientific contributions

4.1. Dr. Zhana Pencheva presented a Reference and Declaration from which it is evident that the scientific works, citations and other evidence on the individual scientometric indicators for the fulfillment of the minimum national requirements under Art. 2b of DASRBA and the additional requirements of the SWU, with which she participated in the competition for the occupation of the academic position of “Associate professor” in professional field 3.1 Sociology, anthropology and cultural sciences, fulfill these requirements and were not used to acquire the educational and scientific degree “Doctor”, for acquiring the scientific degree “Doctor of Sciences” and for occupying the academic position “Associate professor” in the same professional field, as well as for occupying an academic position in another professional field.

4.2. I believe that in the scientific contributions formulated by the candidate, the novelty and applicability of the achieved scientific results are correctly justified, which is why

they are justified. Among them, bearing in mind the profile of the competition, I would single out contributions 5, 6, 7, 11 and 12, which directly emphasize the sociological-cultural significance of the results achieved by Dr. Zh. Pencheva. However, I will specifically point out that in the considered plan, more contributing moments can be brought out in her publications, the most essential, in my opinion, being the delineation of the processes of cultural diffusion between the inherited tradition of Byzantine and medieval Bulgarian church art and the influence of Western European culture and fine art after the end of the 18th century in the didactic scenes from the Bulgarian monumental Renaissance painting explored by the author.

I will add two more points to the assessment of contributions: First, the fact that the “novelty” of Dr. Pencheva's scientific production has found confirmation in cultural literature. As the attached reference shows, her works are known to the scientific community and have been cited repeatedly (over 30 citations) by various authors both in non-refereed journals and monographs with scientific review, and in scientific publications referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information (2 citations).

The second, and particularly important from a propaedeutic point of view, is that both Dr. Zhana Pencheva's habilitation thesis and the rest of the monographic studies have a rich bibliography, and what, in my opinion, deserves a special positive evaluation, is the presence in them of album parts containing scenes from Bulgarian Christian painting, among which many are artistic compositions, unknown to science and introduced for the first time in scientific circulation by the author of the monographs.

V. Critical Notes and Recommendations

What has been said so far in the review shows that my positive attitude towards the presented materials and the activity of Dr. Zhana Pencheva dominates my overall assessment of them, but as is known, there is no research or activity that does not raise critical considerations. Without going into details, I would recommend that the candidate in the future direct her efforts to a more significant highlighting of the sociological aspects in her cultural-anthropological scientific research and in her teaching activity.

VI. Personal impressions

My impressions of Dr. Pencheva are mainly related to her work as a bibliographer and director of the University Library at the SWU Library, in which she provided me with accurate and timely help on many occasions, as well as the fact that she consulted the

scientific bibliography of numerous coursework and theses, doctoral dissertations, and research of my undergraduate and graduate students.

VII. Conclusion.

The outlined outcomes in the research papers proposed by the candidate give me the reasons to propose to the honorable scientific jury to vote unanimously for the awarding of the academic position “Associate Professor” in Professional Field 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Sciences (Cultural Anthropology), to Dr. Zhana Hristova Pencheva-Markova.

VIII. Declaration.

I, the undersigned Prof. Dr. Boris Manov, declare that I meet the minimum national requirements for occupying the academic position “Professor”.

25.09.2023

Blagoevgrad

Signature: _____

Prof. Dr. Boris Manov

